

УТИЦАЈ ЗАРАДЕ НАСТАВНИКА НА ОБРАЗОВНА ПОСТИГНУЋА УЧЕНИКА

Веће плате, бољи резултати у настави

Немања Вуксановић и Драган Алексић, мастери Економског факултета у Београду, аутори су компаративне анализе утицаја зараде наставника на образовна постигнућа ученика. Резултате рада саопштили су на конференцији, одржаној 20. октобра на Економском факултету у Београду, под називом: „Образовне промене у Србији: изазови и перспективе”.

Према речима Немање Вуксановића, теоријски, али и емпиријски, кроз велики број радова, потврђено је да постоји веза између бољих резултата, односно образовних постигнућа ученика и зараде наставника. Да би реформе биле спроведене на

одговарајући начин, креатори образовних политика морају бити упознати који су то фактори који могу утицати на резултате ученика на међународним (упоређујућим) такмичењима. С тим у вези, дефинисање начина за побољшање образовних исхода представља, како истиче студија Уницефа, много већи изазов него што се то на први поглед чини, с обзиром на то да постоје огромне разлике међу земљама.

Вуксановић је указао да образовни системи, иако у различитим земљама функционишу у различитим условима, ипак имају једну важну, заједничку карактеристику, а то је да све већу пажњу креатора политика образовања завређују управо запослени, пре свега наставно особље, при чему су посебно важне зараде наставника. Готово у свим земљама света, од 70 до 90 одсто укупног издвајања за образовање одлази на новчане компензације запослених. Из тога произлази, као проблем, релативно мала зарада наставника у неким земљама, што може, на неки начин, указивати да је наставничка професија у тим земљама мало цењена а, са друге стране, може имати негативне импликације на квалитет образовног процеса.

Када се говори о повезаности зарада наставника са резултатима ученика, Немања Вуксановић подсећа да се у литератури издвајају два става. Први став је да већа зарада наставника чини професију подучавања конкурентном, у смислу да ће им давати подстицај да се континуирано усавршавају, да побољшају квалитет свога рада, што ће им помоћи не само да задрже посао, већ ће и резултати ученика бити бољи. Други став је да веће зараде поправљају положај наставника у укупној дистрибуцији зарада, при чему, уколико је њихова зарада при врху зарада у некој земљи – то може деловати стимулативно и на дипломце који теже да раде као наставници у школама, што ће саму професију учинити селективнијом. Међутим, зараде наставника, како је речено, треба посматрати само као један елемент ширег оквира унапређења квалитета образовања, јер постоје и други фактори који могу утицати на то какав ће бити квалитет образовног процеса. Образовна постигнућа ученика на међународно упоредивим такмичењима, као што је PISA, у одређеној земљи биће боља ако је зарада наставника у тој земљи већа. До тог налаза аутори прилога дошли су користећи како иностране тако о домаће изворе (од страних извора Међународни програм процене ученичких постигнућа Организације за економску сарадњу и развој, затим документа Организације Уједињених нација за образовање, науку и културу, а од домаћих, изворе Републичког завода за статистику Србије и Министарства просвете, науке и технолошког развоја). Подаци које су анализирали односе се на 2012. годину. То је последње PISA тестирање у коме је Србија учествовала, а њиме је обухваћено 35 земаља, укључујући и Србију. Том приликом су оцењене две регистроване једначине. Прва оцењена једначина показује просечну годишњу зараду наставника, која је исказана америчким доларима. Анализиран је и удео наставника женског пола у укупном броју наставника у основном образовању, упис ученика, величина одељења и годишњи број наставних сати. Образовна постигнућа ученика на PISA тестирању оцењена су у три домена – читалачке, математичке и научне писмености.

Резултати анализе потврђују позитиван утицај зараде наставника на образовна постигнућа ученика у сва три домена. Што је у одређеној земљи просечна годишња зарада наставника већа и ученици те земље ће постићи боље резултате на тестирању.

Конкретно, ако је просечна годишња зарада наставника за један проценат већа него у некој другој земљи, то ће и резултати ученика на PISA тестирању бити бољи за осам до десет процената.

У закључцима и препорукама за креаторе образовних политика, аутори рада указују да резултати на поменутом тестирању све више потврђују да спровођење образовне политике запошљавања високоплаћених наставника омогућава одређеној земљи да привуче најспособније кадрове, који ће обезбедити квалитетан образовни процес... Једна од последњих студија Унеска показала је да ако земље које имају ограничена финансијска средства спроводе политику великих одељења и запошљавања мањег броја наставника који су „високо” плаћени – остварују много боље резултате у односу на оне земље које спроводе политику мањих одељења и већег броја наставника који су мање плаћени. На пример, Јужна Кореја и Сингапур просечно у одељењу имају чак 60 или 70 ученика, па и поред тога, њихови ученици постижу најбоље резултате на међународно упоредивим такмичењима. Али, треба узети у обзир да су њихови наставници одлично плаћени...

ИНФО ФССШ